

Ἡ Σταχτομάρω

ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ἘΝΑΝ ΚΑΙΡΟ, ἦταν μιά γριά καί εἶχε τρεῖς κοπέ-
λες. Βγαίνανε οἱ κοπέλες στήν ἄκρη τοῦ χωριοῦ, στή χαράδρα
ἀπό πάνω καί γνέθανε μαζί μέ τή μάνα τους. Μιά μέρα, λέει ἡ
μιά κόρη:

«Ὅποια ἀπό μάς γνέσει ὕστερα τή ρόκα τῆς, θά τή φάμε».

Ἔβγαιναν κι ἔγνεθαν δέκα μέρες συνέχεια ἀλλά οἱ κοπέ-
λες, γιά νά γνέσουν πιό γρήγορα τίς τουλοῦτες, πέταγαν τό
μαλλί κάτω. Ἡ καχημένη ἡ μάνα ὁμῶς, τήν πόνανε γιά τό μαλ-
λί καί τό μάζευε. Γι' αὐτό πάντα ἐστερνόγνεθε κι ἔτσι ἔκριναν
καλῶς οἱ κοπέλες τῆς νά τή φᾶνε. Ἔτσι, τή σφάζουν καί τή
βάζουν κιόλας στό καζάνι καί τή βράζουνε. Μόλις ἦρθε ἡ ὥρα
νά φᾶνε, μεσημέρι πές, ἡ μικρότερη κόρη δέν ἤθελε νά φάει
ἀπό τό κρέας τῆς μάνας καί γι' αὐτό οἱ δύο ἀδελφές τῆς τήν
δέρουν. Θέλοντας καί μή λοιπόν, χαμήλωσε τό κεφάλι τῆς κι
ἐκίμνε πῶς ἔτρωγε ἀλλά τά κοψίδια τά ἔριχνε κρυφά στήν
ποδιά τῆς μάζεψε καί τά κόκκαλα καί πήγε καί τά ἔθαψε σέ
μιά μεριά καί κάθε πρωί πήγαινε καί τά πότιζε καί τά λιβάνι-
ζε. Οἱ ἄλλες ἀδελφές τό καταλάβανε, καί γι' αὐτό τήν ἀφῆνα-
νε νηστικιά κι αὐτή καθότανε ὅλη μέρα πάνω στή ράχη τῆς
γωνιάς. Κι ἔτσι, τῆς ἔσκασαν καί τό παρατσούκλι «Σταχτο-
μάρω».

Κάποτε εἶδε στόν ὕπνο τῆς ὅτι πήγε ἡ μάνα τῆς καί τῆς εἶπε:

«Ἄκουσε, παιδί μου, ἐκεῖ πού εἶναι τά κόκκαλά μου, θά
πᾶς καί θά βρεῖς ἕνα καρύδι, πού ἔχει μέσα ἕνα φόρεμα μέ
τῶν κάμπο καί τά λούλουδα, ἕνα μύδαλο, μ' ἕνα φόρεμα πού
χεῖ τόν οὐρανό μέ τ' ἄστρα κι ἕνα φουντούκι μέ τή θάλασσα

και τά κίματα. Θά βρείς κι ένα ζευγάρι παντόφλες χρυσοκέ-
ντηες. Θά τά φοράς και μ' αυτά θά πηγαίνεις στην έκκλησία.»
Οι αδελφές της κάθε πρωί πηγαίνανε στην έκκλησία και ή
Σταχτομάρω καθότανε στη στάχτη. Μιά Κυριακή στολίζεται ή
καλή σου ή Σταχτομάρω (Μάρω ήταν τ' όνομά της) και βάζει
τά ώραϊα φορέματά της και πηγαίνει στην έκκλησία. Κανέννας
δέν τή γνώρισε· μόλις όμως κόντευε νά τελειώσει ή λειτουρ-
γία, έφυγε, έβγαλε τά ρούχα της και κάθισε στη στάχτη. Όταν
γύρισαν οι αδελφές της, άρχισαν:

«Δέν ήρθες στην έκκλησία, νά δεις μιάν όμορφη πού ήρθε
στη λειτουργία!»

«Πού νά 'ρθω ή κακομοίρα, μέ τίς στάχτες μου!»

Τήν άλλη Κυριακή πάλι τά ίδια έκαμε. Τό βασιλόπουλο άρ-
χισε νά τό τρώει ή περιέργεια κι έλεγε:

«Γιατί νά μίν τή σταματήσω, νά δω ποιά ήτανε;»

Τήν τρίτη Κυριακή λοιπόν, μόλις ή Σταχτομάρω άνέθηκε στο
γυναικωνίτη, τρέχει τό βασιλόπουλο και γεμίζει τή σκάλα μέ
μέλι. Κατά πώς έκανε πάντοτε, πήγε και τώρα νά κατέβει ή
Σταχτομάρω, μά, κολλάει ή παντόφλα της και αúτη, για νά μή
σταθει ή άφγήσει, τήν άπαρατάει και τότε τήν παίρνει τό βα-
σιλόπουλο. Γύρισε τότε όλη τήν πολιτεία κι έιπε πώς σ' όποια
πιάνει ή παντόφλα, θά τήν παντρευτεί. Σέ πολλές έπιανε, αλλά,
έλα πού δέν είχανε τήν άλλη παντόφλα;

Μόλις έφτασε και στο σπίτι της Σταχτομάρω, λένε οι άδελ-
φές της:

«Έλα τώρα, κρύψου, νά μή σέ δει μέ τά χάλια σου τό βα-
σιλόπουλο».

Τή βάνουν τό λοιπόν κάτω από μία κόφρα. Μόλις ήρθε τό
βασιλόπουλο, του έφεραν καρέκλα νά κάτσει αλλά εκείνο τό
εϋλογημένο κάθισε πάνω στην κόφρα.

«Μή, βασιλιά μου», του λένε, «έχουμε μία κλωσσούρα, από
κάτω και θά σέ ταιμπήσει». Τίποτα όμως αúτός. Ένώ τό λοι-

πόν έπροβάρανε οι κοπέλες τήν παντόφλα, δίνει μία ταιμπιά
ή Σταχτομάρω και τό βασιλόπουλο δίνει μία κλωτσιά στην
κόφρα και φανερώνεται ή κοπέλα. Τής βάνει κι αúτης τήν πα-
ντόφλα και τής πήγαينه κουτί. Τότε αúτη του έφερε και τήν
άλλη και ντύθηκε κιόλας· τήν παίρνει τό βασιλόπουλο καβάλα
στο άλογό του και τήν κάνει βασίλισσα και έζησε εκείνη καλά
κι έμεις καλύτερα.

Συλλογές: Δάγλας Κωνσταντίνος

Άφήγησι: ή μητέρα του, 60 έτών τό 1958

Τόπος προέλευσης: Κατωμέρι Λευκάδας

Ghouzopo Σοφία και Κωνσταντίνος

Ήταν ένα κοτταβάκι. Ήτανε και τρία παιδιά και μιά μητέρα κι ένας πατέρας. Μιά μέρα, ο πατέρας έφερε συκώτι. Τό 'φαγε ή γάτα. Η μητέρα έκοψε τό βυζί της και τό έψησε. 'Ο πατέρας είπε:

«Τί καλό πού ήταν!» Ας πάρουμε κι άλλο ένα νά τό φάμε».
«Έγώ έκοψα τό βυζί μου κι εσύ λές καλό ήταν!» Αν κά-
νουν' ένα παιδί, τί θά τό φιλέψουμε;» λέει ή μητέρα.

«Σκότωσε σύ τό κορίτσι κι εγώ νά σκοτώσω τ' αγόρι».

Τό σκυλάκι τούς κατάλαβε. Πήγε, είπε στά παιδάκια:

«Δώστε μου λίγο ψωμί και λίγο βούτυρο και θά σάς πω ένα λόγο».

Του 'δωσαν τά παιδιά. Κι εκείνο τούς είπε:

«Η μητέρα θά σφάξει τό κορίτσι κι ο πατέρας τό παιδί».

Τά παιδιά σπάσανε τίς στάμνες, πήραν τό σκονί και τό φρέσαν στο σκύλο χαλινάρι. 'Ο σκύλος πήρε τά παιδιά και φύγανε μακριά. Στο δρόμο πού επήγαιναν, δίψασε τ' αγόρι. Βρήκ' ένα νερό, πού άπάνω του είχε όπλη ζαρκαδιού. Τό παιδί, «ας πιούμε», είπε κι ήπιε. Έγινε ζαρκαδί. Πήγαν παρακάτω, βρήκαν μιά λεύκα. Άνέβηκε τό κορίτσι πάνω της. 'Ο γιός του Πατισάχ πήγε από 'κει νά ποτίσει τ' άλογά του. Τ' άλόγατα δέν πίνανε, είχε στο νερό μιά σκιά. Τό πριγκιπόπουλο κοίταξε ψηλά κι είδε τό κορίτσι πάνω στη λεύκα. «Κατέβα κάτω», τής είπε. Κι εκείνη δέν κατέβηκε.

Τότε πήραν τά τσεκούρια νά κόψουν τή λεύκα. Κόβουν τή λεύκα αλλά όχι έντελώς, άπομένει λιγούτσικο. Σπάει τό τσε-

κούρι. Τότε πιάνουν μιά γριά μάγισσα, τής δίνουν πολλές σταφίδες, νά τίς πλύνει. Εκείνη πετούσε τίς καλές και τίς κακές τίς κράταγε. Τής λέει τό κορίτσι:

«Πετᾶς τά καλά και μένουν τά κακά».

«Τί νά κάνω; Δέν βλέπω».

Τότερα πιάνουν μιάν άλλη γριά μάγισσα και τής δίνουν νά ζυμώσει ζυμάρι. Κι εκείνη τό ζύμωσε μέ τό πόδι της.

«Τί κάνεις;» λέει τό κορίτσι, «μέ τό πόδι ζυμώνουν τό ζυμάρι;»

Τότε τό κορίτσι κατέβηκε και τό ζύμωσε κι ύστερα πήγε ν' άνέβει. Αλλά δέν τήν άφησε, τήν έπιασε από τά μαλλιά της. Τότε ήρθε ο γιός του Πατισάχ και τήν πήρε. Κι έκαναν γάμο για σαράντα μέρες.

Υστερα τό μαθε ή μάνα της κι ήρθε και λέει:

«Έλα νά σε λούσω».

Τήν πάει κοντά στη θάλασσα και τή ρίχνει μέσα. Μετά πάει στον Πατισάχ και δίνει τή δική της κόρη στον γιό του για γυναίκα. Και τό πριγκιπόπουλο μετά παίρνει τό ζαρκαδί μέσα στο παλάτι του. Και μιά μέρα κόντευε νά τό σφάξει αλλά τό ζαρκαδί του είπε:

«Άσε με λυτό μιά φορά μόνο, νά φύγω και νά ξανάρθω».

Έκείνος τόν έλυσε. Τό ζαρκαδί πάει στη θάλασσα και λέει:

«Άδερφή, άκονίζουν τά μαχαίρια τους για νά μέ σφάξουν».

Και τό κορίτσι λέει:

«Τί νά κάνω έγώ; έμένα μέ κατάρτιε τό ψάρι».

Τό ζαρκαδί γυρνάει τότε πάλι στον βασιλιά:

«Λύσε με, νά πάω και νά 'ρθω». Και πάλι τόν έλυσε εκείνος.

«Τά μαχαίρια τους άκονίζουν, νά μέ σφάξουν», λέει.

«'Ο γιός του βασιλιά ύστερα τόν είδε.

«Τί είν' εκεί και τά μιλάς έτσι;» λέει.

Δέν του άπάντησε. Του 'πε μετά εκείνος:

«Θά σε σφάξω άν δέν μου τά πείς».

Και τό ζαρκάδι απάντησε:

«Είμαι ή αδερφή μου».

«Ποιόν ἔχεις αδερφή;»

«Τή γυναίκα σου».

Κι ἔτσι ὁ γιός τοῦ Πατισάχ πήρε ψαράδες, νά πιάσουν τό ψάρι.

Ἔπιασαν τό ψάρι κι ἔβγαλαν τό χορίτσι.

R. M. Dawkins, *Modern Greek in Asia Minor*, ὁ.π., ἀρ. 6, σ. 437.

Τόπος προέλευσης: Ἀνακοῦ Καππαδοκίας.

Ἡ κακιά μάνα

ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ ἦταν ἕνας ἄντρας και μιά γυναίκα και εἰχέναι κι ἕναν γιό, πού τόν ἐλέγαισι Γιαννάκη. Ἦταν ἕνα πολύ καλό ἀγοράκι, πολύ ἔξυπνο κι ἀγαποῦσε πολύ τά γράμματα.

Ὁ πατέρας τοῦ Γιαννάκη ἔβγαине συχνά-κοντά γιά νά κυνηγήσει και μερικέσ βολέξ ἔμενε μέρες και νύχτες στό βουνό γιά νά πιάσει τά ζώα. Κάθε μέρα, τό πουρνό, τό παιδί πήγαινε στό σχολεῖο και ή μάνα του βολόδερνε μέ τό νοικοκυριό. Δούλευε και στά χωράφια και στό περιβόλι τους. Μά μιά μέρα, ή ἀμυαλη, ποιός διάολος τήν καβαλίκεψε, ἐρωτεύτηκε ἕναν ἄντρα και μάλιστα ξένο, δέν ἦταν ἀπό τόν τόπο μας.

Πέρασε λοιπόνε κάμποσος καιρός, μέχρι πού μιά μέρα ὁ Γιαννάκης γύρισε στό σπίτι. ὄχι ὅπως εἶχε τή συνήθεια, μά πιό ωρίς, γιατί τόν πονοῦσε ή κοιλίτσα του. Και τί νά ἰδεῖ! Τή μάνα του μέ τόν ἔραστή της. Ὁ Γιαννάκης ἀναμμένος, μπαρούτι πού λές ὁ Γιαννάκης, τῆς φωνάζει:

«Θά δεῖς, θά μοῦ τό πληρώσεις, ἄς ἔρθει ὁ πατέρας μου, θά τοῦ τά πῶ ὄλλα, θά δεῖς», και δίνει μιά και φεύγει.

Τό βράδυ, νάτος ὁ Γιαννάκης ἔρχεται στό σπίτι. Κάθεται σέ μιά γωνίτσα ἀκούνητος κι ἀμίλητος. Ἡ μάνα του τοῦ φτιάχνει νά φάει και τί δέν τοῦ φτιάχνει. Νά και τηγανίτες, νά και σπαράγγια στά κάρβουνα, νά κι ἀπό ὄω, νά κι ἀπό ἔκει, κοιτάει νά τόν καλοπιάσει και νά τόν χαϊδολογήει, νά μὴν τό μαρτυρήσει στόν πατέρα του.

Ἡ μάνα του ἀπελπισμένη δέν ξέρει τί νά κάνει κι ὁ καιρός περνάει κι ὁ ἄντρας της δέν θ' ἀργήσει νά γυρίσει στό σπίτι. Σκέφτεται: «Πρέπει νά τόν ξεφορτωθῶ τόν Γιαννάκη, δέν

πληθαίνει τό λάδι τους ούτε και νά λιγοστεύει. Τότε κατάλαβαν πώς δέν ήταν για νά πεθάνουν, ζαλιστήκαν από τή χαρά τους και γύρισαν πίσω στην πολιτεία.

Ὁ βασιλιάς, σάν εἶδε τόν γιό του, μόνο πού δέν τρελάθηκε ἀπό τή χαρά του. Ἦταν χαμένος πολύν καιρό κι ὁ βασιλιάς τή γῆ πηγή ἔκανε και δέν μπόρεσε νά μάθει πού πήγε και τί ἐγίνε. Τό βασιλόπουλο τότε, ἔκατσε κι εἶπε στόν κύρη του τί εἶδε και τί τράβηξε και πώς τόν ἔσωσε ἡ κοπέλα. Στό τέλος τοῦ εἶπε πώς τήν ἀγαπάει κι ἔπεσε στά πόδια του και τόν παρακάλεσε νά τοῦ δώσει τήν ἄδεια νά τή στεφανωθεῖ.

Ὁ βασιλιάς τότε, μόλις ἄκουσε ὅλα τά πάθια και τά παθήματα τοῦ γιοῦ του, τούς ἔδωκε τήν εὐχή του κι ὕστερα, σάν ἔγιναν ὅλες οἱ ἐτοιμασίες στην ἐντέλεια, κάνανε σαράντα μέρες και σαράντα νύχτες γάμο.

Ἐκεῖνοι ἐκεῖ, ἐμεῖς ἐδώ κι ἐμεῖς κι ἄλλο καλύτερα.

Σίμου Λιανίδη, *Τά παραμύθια τοῦ ποντιακοῦ λαοῦ, Παραμύθια Κοτωρών, Ἐκλογή, κείμενα, νεοελληνική μετάφραση-κατάταξη*, ἀρ. 15, Παράρτημα Ἀρχείου Πόντου, ἀρ. 5, Ἀθήναι 1966, σ. 178-193.

Τό ὄνειρο

ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ ἦτανε μιὰ οἰκογένεια πού εἶχε τέσσερα παιδιά. Ἐνα βράδυ ὁ πατέρας εἶπε στά παιδιά του νά κάνουν τήν προσευχή τους και νά πέσουνε νά κοιμηθῶνε για νά ἰδοῦνε τί ὄνειρο θά ἔβλεπε ὁ καθένας τους. Τό πρωί σηκωθήκανε τά παιδιά ἀπό τόν ὕπνο και τό καθένα ἔλεγε τί εἶδε τή νύχτα.

Ἦρθε και ἡ σειρά τοῦ τελευταίου γιοῦ για νά πει τό ὄνειρό του.

«Ἐγώ», εἶπε τό παιδί, «πατέρα, εἶδα ἀπόψε στόν ὕπνο μου ὅτι ἤμουνα πλούσιος κι ἐσύ μοῦ ἔριχνες νερό νά πλυθῶ κι ἡ μάνα μου μοῦ κράταγε τήν πετσέτα νά σκουπιστώ».

Ὁ πατέρας τότε θύμωσε και φώναξε:

«Πιάστε τον νά τόν σφάζετε και νά μοῦ δώσετε τό αἷμα του νά τό πιῶ».

Τό παιδί ἄρχισε νά τρέξει ὅσο μπορούσε πῶ γρήγορα για νά μήν τόν πιάσουνε, κουράστηκε ὅμως και τόν φτάσανε τ' ἄλλα του ἀδέλφια. Τότε αὐτός τούς λέει:

«Ἀφήστε με, μή μέ σκοτώνετε, ἀν μέ λυπόσαστε και κόψτε μου μόνο τό μικρό μου δάχτυλο για νά τρέξει αἷμα και νά τό πᾶτε τοῦ πατέρα μου μέσα σ' ἕνα μπουκάλι».

Τότε τά ἀδέλφια του τόν λυπηθήκανε και κάνανε ὅπως τούς εἶπε. Ἀφοῦ γεμίσανε τό μπουκάλι μέ αἷμα γυρίσανε σπῆτι και τό πήγανε τοῦ πατέρα, πού νόμιζε ὅτι σφάζανε τό παιδί του.

Τό παιδί περπάτησε, περπάτησε και ἔφτασε σ' ἕνα μέρος πού ἦτανε ἕνας γέρος κι εἶχε μερικά πρόβατα σέ ἕνα μαντρί.

«Καλησπέρα, παππούλη», τοῦ εἶπε, «μέ θέλεις κι ἐμένα ἐδώ νά σοῦ φυλάω τά πρόβατα;»

«Σέ θέλω, παιδί μου», είπε ο γέρος πού ήτανε και τυφλός, γιατί τὰ μάτια του τὰ είχανε πάρει οί νεράιδες.

Κάθησε λοιπόν τὸ παιδί και κάθε μέρα πήγαινε στή βροσκή τὰ πρόβατα τοῦ Ἄι-Νικόλα, γιατί αὐτός ήτανε ὁ γέρος.

Μιά ἡμέρα ὁ γέρος περίμενε, περίμενε νά γυρίσει ὁ πιστικός του ἀπὸ τή βροσκή, αὐτός ὅμως οὔτε φαινότανε καθόλου. Ἄρχισε τότε αὐτός σιγά-σιγά ν' ἀρμέγει τὰ πρόβατα, στεναχωρημένος ὅπως ήτανε δέν μπορούσε νά κάνει τίποτα.

Τὸ παιδί, καθώς γύριζε στὸ μαντρί μὲ τὸ κοπάδι, τοῦ παρουσιάστηκαν τρεῖς ὁμορφες κοπέλες σάν τὸ κρύο τὸ νερό, ροδοκόκκινες σάν τὴν καλοκαιριάτικη αὐγή.

«Παλικάρι, ξέρεις τί θέλουμε ἐμεῖς ἀπὸ σένα;» τοῦ λένε.

«Και ποῦ θέλετε νά ξέρω τί θέλετε;» τοὺς λέει αὐτός.

«Νά, ἐσύ νά παίξεις τὸ καλάμι σου κι ἐμεῖς νά χορεύουμε. Καί σάν κουραστοῦμε, νά μᾶς κάνεις ὅ,τι θέλεις, και σάν κουραστεῖς ἐσύ, νά σοῦ κάμουμε ἐμεῖς ὅ,τι θέλουμε».

«Καλά», τοὺς λέει τὸ παιδί κι ἄρχισε νά παίζει τὸ καλάμι. Ἐπαίξε, ἔπαίξε κι αὐτές χορεύανε. Ὅσο στὸ τέλος κουραστήκα- ἤλιος κι αὐτές ἀκόμη χορεύανε. Ὅσο στὸ τέλος κουραστήκα- νε.

«Πές μας τώρα τί θέλεις», τοῦ λένε αὐτές.

«Θέλω νά μοῦ δώσετε τὰ μάτια τοῦ παπποῦ», εἶπε.

Τότε αὐτές τοῦ δώσανε δυὸ μῆλα. Καί τοῦ εἶπανε αὐτὰ εἶ- ναι τὰ μάτια. Τὰ πήρε τὸ παιδί κι ἤρθε γιομάτος χαρὰ στὸ μα- ντρί. Ὁ γέρος ἀκόμη ἄρμεγε τὰ πρόβατα.

«Νά, παππούλη», τοῦ λέει, «φάγε αὐτὸ τὸ μῆλο. Μήπως βλέπεις λιγούλακι;»

«Ναί, ἄρχισα λίγο».

«Νά, φάγε κι αὐτό, μήπως ἀκόμη πιό πολὺ;»

«Βλέπω πολὺ καλά», τοῦ λέει.

«Και τώρα, τί καλὸ θέλεις ἀπὸ μένα νά σοῦ κάνω;»

«Νά μέ στελείεις πίσω στίτι μου».

Τοῦ ετοίμαζει. ὁ γέρος ἔνα ἄλογο και τοῦ ὅδωσε πολλά, μὰ πάρα πολλά λεφτά.

Καβαλίκεψε τὸ παιδί και γύρισε στίτι του. Ἐκεῖ δέν τὸ γνώ- ρισε κανείς. Ὁ πατέρας κι ἡ μάνα τὸ νομίσανε γιὰ καιέναν πλούσιο ἄρχοντα κι ἄρχισαν νά τὸν περιποιοῦνται, ὁ πατέρας τοῦ ἔριξε νερό κι ἡ μάνα τοῦ κράταγε τὴν πετσέτα νά σκουπι- στεί. Ἀφοῦ τὸν εἶδανε ἔτσι πλούσιο, ἀποφασίσανε νά τὸν κά- νουνε γαμπρό στήν κόρη τους.

«Καλά», εἶπε αὐτός, «δέχομαι νά πάρω τὴν κόρη σας».

Τὸ βράδυ ὅμως ὅταν πέσανε νά κοιμηθοῦνε, αὐτός ἔβγαλε ἀνάμεσά τους ἔνα δίκωπο μαχαίρι.

«Ἄν κουνηθεῖς ἐσύ», τῆς εἶπε, «νά σέ κόψει κι ἄν κουνηθῶ ἐγὼ νά μέ κόψει ἐμένα».

Πέρασε ἡ νύχτα και τὸ πρωί ἡ νύφη τὸ εἶπε στους γονεῖς τῆς αὐτὸ πού ἔγινε. Τότε αὐτοὶ τὸν ρωτήσανε γιατί τὸ ἔκανε αὐτό. Τότες αὐτός τοὺς εἰδεῖξε τὸ κοιμένο δάχτυλο κι ἔτσι φα- νερόθηκε ποιός ήτανε.

ΛΦ 1462: Παραλλαγή ἀπὸ τὴ Στεφάνη Θηβῶν, πού συλλέχθηκε ἀπὸ τὴ Μαρία Σερπάνη. Ὁ ἀφηγητῆς σημειώνεται ὅτι ἦταν 82 ἐτῶν.

έγώ, δέ γίνεσαι πιά ώραία κοπέλα». Καί τήν πῆραν στό παλάτι καί νομφεύτηκαν. Κι ἔκαναν γέλια καί χαρές καί ξεφάντωσης πολλές.

Roussel Louis, *Contes de Mycena*, ἀρ. 24, 1929, Léopol.

Ἡ Τύχη τῆς Λωλομαρίας

ΜΙΑ ΦΟΡΑ ἦτανε δύο γριές γεροντοκόρες καί ζούσαν σέ μιάν ἔρημο, πού ἔχαν ἓνα καλυβάκι. Τῆ μία, τῆ μικρότερη — ἦταν ἑκατόν πέντε ἔτην —, τῆ λέγανε Μαρία καί τήν ἄλλη, τῆ μεγαλύτερη, Ἐλενιώ. Μιά μέρα, πού ἡ Ἐλενιώ ἔλειπε γιά χόρτα, ἡ Λωλομαρία ἔβαλε φωτιά κι ἔκαψε τά ροῦχα κι ἔσπασε τά πιᾶτα. Ὅταν πῆγε στό σπίτι ἡ Ἐλενιώ, τῆς λέει: «Ποῦ εἶναι, μωρή Μαρία, τά ροῦχα μας;» «Κάου, κάου, μωρή Λενιώ», τῆς ἀπαντᾷ. «Μωρή, πού ἔναι τά πιᾶτα μας;» «Τάτσι, τάτσι, μωρή, σοῦ λέω, τά ἔσπασα ὅλα, ὅλα καί τά ἔκανα πολλά». Ἐλενιώ, ἤθελε νά τῆ διώξει καί σκέφτηκε καί τῆς λέει μιᾶ μέρα: «Μωρή Μαρία, θέλεις νά σέ παντρέψω;» « Ἄμ πῶς δέ θέλω, μωρή Λενιώ. Σῆκω νά μοῦ βρεῖς γαμπρό. Ἐγώ εἶμαι μικρούλα ἀκόμα.

«Θά σοῦ δώσω», τῆς ἔλεγε, «τό βασιλιά, ἀλλά πρῶτα πρέπει νά γίνεις ὁμορφη». « Ἄχ! πῶς νά γίνω», ἔλεγε ἡ Λωλομαρία, κι ἄρχισε ἐπί σαραντα μερόνυχτα νά πιπιλάει τό μικρό της δαχτυλάκι κι αὐτό εἶχε γίνει τόσο ὁμορφο καί τρυφερό. Ἦταν καί ροδοκόκκινο, πού ὅταν τό ἔβλεπες, νόμιζες πῶς ἦταν δέκα ὀκτώ χρονῶ κοπέλας. Σηκώνεται τότε ἡ Ἐλενιώ, πού δέν τήν ἤθελε καί τῆ φθονοῦσε, καί πάει στό βασιλιά καί τοῦ λέει: «Βασιλιά μου, ἔχω μιᾶ πεντάμορφη κόρη πού σέ ἀγαπάει πολύ, εἶναι ὁμορφη καί κάτασπρη, γιατί ὁ ἥλιος δέν τήν ἔχει δεῖ ἀπό τότε πού γεννήθηκε». Ὁ βασιλιάς ἀμέσως παίρνει τ' ἄλογό του καί πάει γιά τήν Πεντάμορφη. Πάει ὅμως μπροστά ἡ γριά καί λέει τῆς Λωλομαρίας νά κρυφτεῖ μέσα στό σπίτι καί μόνον ἀπό μιᾶ τρυπούλα νά βγάζει τό ὁμορφο δαχτυλάκι της. Ἦρθε λοιπόν ὁ βασιλιάς καί ζητᾷ νά δεῖ τήν κόρη. Κι ἡ γριά τοῦ λέει πῶς δέ μπορεῖ νά βγεῖ ὄξω, γιατί ὁ ἥλιος δέν τήν ἔχει δεῖ, ἀλλά μόνο τό δαχτυλάκι της θά δεῖς, μεγάλε βασιλιά μου».

Ὁ βασιλιάς ἔτσι κι ἔκανε κι ἐπίστεψε πῶς ἦταν ἐξαιρετική ἡ

κοπέλα σάν εἶδε τ' ὄραϊο δαχτυλάκι της. Ζήτησε νά τήν παντρευτεί. Κι ἡ γριά τοῦ λέει: «Θά 'ρθεις νύχτα νά τήν πάρεις γιά νά μὴν τή δεῖ ὁ ἥλιος». Ἀφοῦ κανόνισαν ποιὰ νύχτα θά τήν πάρει, ἡ Ἐλενιώ ἔγδυσε τή Λωλομαρία καί τῆς ἔδωσε τὰ κρέατα μέ σπάγγο, γιά νά τεντώσει τὸ δέρμα της καί τὸ κορμί της ἔγινε ὄλο κόμπους. Τῆ νύχτα ἔφτασε ἡ βασιλικὴ ἄμαξα κι ὅταν χτύπησε ἡ πόρτα, σβήνουν ἀμέσως τὸ λυχνάρι, κι ἀφοῦ τήν ἔντυσε μέ τὰ ρούχα της, τήν ἀνεβάζει στὴν ἄμαξα καὶ φεύγει μέ τὸ βασιλιά. Ἐφτασαν στὸ παλάτι κι ὁ γάμος ἔγινε σά σκοτεινά, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἔνοιαζε τὸ βασιλιά, γιατί τὸ πρωὶ ἤξερε πὼς θά 'χε ἕναν ἄγγελο, πού θά τὸν θαύμαζε ὄλος ὁ κόσμος.

Ὅταν πέσανε νά κοιμηθοῦνε, πάει ὁ βασιλιάς νά τήν ἀγκαλιάσει, κι αὐτὴ ἀπὸ τοῦς κόμπους πονοῦσε κι ἔβαζε τίς φωνές: « ὦχ! ὦχ!», ἔκανε κάθε τόσο πού τήν ἀγκάλιαζε καί τῆ φιλοῦσε. Σάν τήν ἀγκάλιασε μιὰ στιγμὴ σφιχτά, ἡ Λωλομαρία βάζει μιὰ στιγμὴ τίς φωνές κι ὁ βασιλιάς τήν ἀρπάζει καί τήν πετάει ἀπὸ τὸ παράθυρο. Πέφτει ἀναισθητὴ μέσ στὶς τριανταφυλλιές κι οἱ νεράιδες πού περνοῦν ἀπὸ κεῖ, περασμένα μεσάνυχτα, τῆ λυπηθῆκαν καί λέει ἡ μία: «Σοῦ εὐχομαι νά γίνεις δέκα ὀκτώ χρονῶ κοπέλα». Ἡ ἄλλη λέει: «Εὐχομαι νά γίνεις ἄσπρη σάν τὰ τριαντάφυλλα, πού 'ναι τριγύρω σου». Κι ἡ τρίτη λέει: «Εὐχομαι νά κάνεις μάτια, φρύδια καί μαλλιά κατάμαυρα, σάν τὴν ἀποπινιή νύχτα». Ἐφωγαν οἱ νεράιδες καί ζημέρωσε, ὅταν ὁ βασιλιάς βγαίνει κάτω νά δεῖ τί ἔγινε αὐτὴ πού πέταξε τῆ νύχτα καί σάν βλέπει ἕνα πεντάμορφο κορίτσι νά κοιμᾶται μέσα στὰ τριαντάφυλλα, ἔτριβε τὰ μάτια του. Τρέχει ἀμέσως καί τήν παίρνει μέ προσοχὴ στὴν ἀγκαλιὰ του χωρὶς νά τὴν ξυπνήσει καί τῆ βάζει στὸ βασιλικὸ κρεβάτι καί τὴν καμάρωνε. Εὐπνησ' αὐτὴ καί ρωτᾶει πὸ βρισκεται, κι ὁ βασιλιάς τῆς λέει: «Εἶσαι βασίλισσα».

Μιά μέρα, πάει ἡ Ἐλενιώ στὸ παλάτι, νά τῆ δεῖ, κι ὅταν τήν εἶδε τόσο ὀμορφη, τῆς λέει: «Πὼς ὀμόρφηνες;» Ἡ βασίλισσα γιά νά τὴν ἐκδικηθεῖ γιά ὅ,τι τῆς εἶχε κάνει, τῆς λέει: «Πῆγα στὸν κούρα καί μ' ἔγδαρε μέ τὸ ξυράφι». Πάει κι ἡ Ἐλενιὸς ἕναν κούρα καί μέ τὸ στανιό, θέλοντας καί μὴ, τὸν ἀνάγκασε νά τῆ γδάρει. Πῆρε τὸ ξυράφι κι ἔλεγε: «Πονᾶς, γριά;» «Γδάρε, γιέ

μου, γδάρε, τί 'ναι ὁ πόνος μπρός στὰ κάλλη;» Ὅταν ἔφτασε τὸ γδάρισμα ὡς τὸ λαμό, ὁ κούρας τῆς λέει: «Νά γδάρω, γριά;» «Θές γδάρε, θές μὴ γδάρεις», εἶπε καί ξεψύχησε ἡ κακὴ γριά. Ἔτσι λουπόν, ἡ Λωλομαρία ἔζησε καλά μέ τὸ βασιλιά κι ἔμεινε καλύτερα.

Καταγραφή Ἐλένης Χατζησάβα, ἀπὸ τῆ Μεσσηνία, 1968, ΛΑ. 521